

რა ვიცი და რა უნდა
 ვიყოფეთ ევროკავშირის
 შესახებ

ორგანიზაცია გაზეთის გამოცემას და მასთან დაკავშირებულ სამოქალაქო კამპანიის მოამზადებელ საკუთარი ფინანსური შესაძლებლობით, რომელიც განხორციელებდა პროექტის: „ინსტიტუციური დიალოგი აღმასრულებელ, საკანონმდებლო, სასამართლო ხელისუფლების“ ფარგლებში.

- 2013 წლის 28 ნოემბერს ვილნიუსის სამიტიის ფარგლებში დასრულდა ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ასოცირების შესახებ ტექნიკური პარაფირების პროცესი.

რა არის ევროკავშირი?

ევროპის კავშირი ევროპის სახელმწიფოთა მსხვილი პოლიტიკური და ეკონომიკური გაერთიანებაა, რომელიც 28 ევროპულ სახელმწიფოს აერთიანებს. ევროკავშირის წევრი ქვეყნების საერთო ფართობი 3.892 ათასი კვ.კმ-ია, მოსახლეობა — 455მ ლნ. ევროკავშირის მთავარი დევიზია *In variate Concordia* (ერთიანობა მრავალფეროვნებაში).

ევროკავშირის წევრი ქვეყნებია: ბელგია გერმანია, ლუქსემბურგი, ნიდერლანდი, საფრანგეთი, დანია, დიდი ბრიტანეთი, ირლანდია, საბერძნეთი, ესპანეთი, პორტუგალია, ავსტრია, ფინეთი, შვედეთი, ესტონეთი, კვიპროსი, ლატვია, ლიტვა, მალტა, პოლონეთი, სლოვაკეთი, სლოვენია, უნგრეთი, ჩეხეთი, ბულგარეთი, რუმინეთი, ხორვატია.

ევროკავშირის ისტორია იწყება 1951 წლიდან, როდესაც ექვსმა ქვეყანამ (დასავლეთ გერმანია, საფრანგეთი, იტალია, ბელგია, ლუქსემბურგი, პოლანდია) დააარსა ევროპის ქვანახშირისა და ფოლადის თანამეგობრობა. თანამეგობრობა დაარსდა 50 წლის ვადით და ევროკავშირში მისი ინტეგრაცია 2002 წელს მოხდა. 1957 წელს შეიქმნა ევროპული თანამეგობრობა — ევროპის ეკონომიკური თანამეგობრობა, ანუ “საერთო ბაზარი”. ამავე წელს შეიქმნა ატომური ენერგიის ევროპული თანამეგობრობა.

1967 წელს ბრიუსელში დადებული გაერთიანების ხელშეკრულებით, ზემოაღნიშნული სამი თანამეგობრობა გაერთიანდა ერთიანი სახელის ქვეშ — ევროპული თანამეგობრობა.

1973 წელს ევროთანამეგობრობას შეუერთდა ინგლისი, ირლანდია და დანია, 1981 წელს საბერძნეთი, 1986 წელს ესპანეთი და პორტუგალია.

1993 წელი ევროკავშირის ფორმალური დაარსების თარიღია, როდესაც მასტრიხტის ხელშეკრულებით ტერმინი „ევროპის თანამეგობრობა“ „ევროკავშირმა“ ჩაანაცვლა. ხელშეკრულების მიზანი ევროპის ხალხებს შორის კიდევ უფრო მჭიდრო კავშირის შექმნა იყო. 1995 წელს ევროკავშირს ავსტრია, ფინეთი და შვედეთი შეუერთდა და ევროკავშირის გაფართოება დღემდე გრძელდება (2013 წელს ევროკავშირის უახლესი წევრი ხორვატია გახდა).

2001 წელს სახელმწიფოთა მეთაურების დეკლარაციით ევროკავშირის კონსტიტუციის შექმნის წინადადება წამოიჭრა. კონსტიტუციის მიზანი იყო ევროკავშირის თანამეგობრობისა და ევროკავშირის ნაცვლად კონსტიტუციაზე დაფუძნებული ერთიანი ევროკავშირის დაარსება. რეფორმების იდეამ კრახი განიცადა და 2007 წლიდან ახალი რეფორმები მომზადდა, რომელმაც ევროკავშირის კონსტიტუციის იდეა ერთიანი ხელშეკრულების შექმნის იდეით ჩაანაცვლა. რეფორმა წარმატებული აღმოჩნდა და 2007 წელს მომზადებული ლისაბონის ხელშეკრულება ძალაში 2009 წელს შევიდა.

როგორ განვხვდებით ევროკავშირში?

ევროკავშირში გასაწევრიანებლად საჭიროა სამი ძირითადი პირობის, ე.წ. “კოპენჰაგენის კრიტერიუმების” (პოლიტიკური, ეკონომიკური და community acquis კრიტერიუმები) დაკმაყოფილება:

დემოკრატიის, მართლწესრიგის, ადამიანის უფლებების და უმცირესობების დაცვის მაგარანტირებული ინსტიტუტების სტაბილურობა - პოლიტიკური კრიტერიუმი;

ევროკავშირის საბაზრო ეკონომიკის ფუნქციონირების და შეჯიბრებითობის, სხვა საბაზრო პირობებისთვის მორგების უნარი — ეკონომიკური კრიტერიუმი;

ევროკავშირის წევრების ვალდებულებების დაკისრება, მათ შორის ევროკავშირის პოლიტიკური, ეკონომიკური და სავალუტო მიზნების დაცვა - community acquis კრიტერიუმი.

კანდიდატი ქვეყნები მიერთების განცხადებით მიმართავენ ევროკავშირის საბჭოს, რომელიც გადაწყვეტილებას ერთსულოვნად იღებს. კანდიდატებმა ასევე უნდა აცნობონ ევროპარლამენტსა და ეროვნულ პარლამენტებს, თუმცა ისინი გადაწყვეტილების პროცესში არ მონაწილეობენ.

აღსანიშნავია, რომ ლისაბონის ხელშეკრულებით პირველად ხდება ევროკავშირიდან გამოსვლის მუხლის მიღება. ევროკავშირიდან გასვლას წყვეტს ევროკავშირის საბჭო კვალიფიციური უმრავლესობით და ევროპარლამენტის თანხმობით. თუ ეს ქვეყანა მომავალში კვლავც მოინდომებს წევრობას, მას ახლიდან მოუწევს განცხადების გაკეთება და შესვლის კრიტერიუმების დაკმაყოფილება.

საქართველოს მოსახლეობის უპიკელსოგა ეთანხმება ევროკავშირთან ასოცირებას

დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან მოყოლებული უკვე 20 წელია ჩვენ ევროპისაკენ მივიწრაფეთ, - ამის შესახებ საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა ფრანგულ ტელეარხ “ფრანს 24“-თან ინტერვიუში განაცხადა. მან მნიშვნელოვანი მოვლენა უწოდა რამდენიმე თვის წინ, ვილინუსში განხორციელებულ ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმების პარაფირებას. “ჩვენი ქვეყნისათვის ეს იყო ძალზე მნიშვნელოვანი მომენტი, რადგან ისტორიულად ჩვენ ევროპა ავირჩიეთ, და დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან მოყოლებული უკვე 20 წელია ევროპისაკენ მივიწრაფეთ.

როგორც გითხარით, ჩვენ ასოცირების შესახებ შეთანხმების პარაფირება მოვახდინეთ და, ალბათ, აგვისტოში ან სექტემბერში უკვე ხელსაც მოვანერთ ხელშეკრულებას, ჩვენ ევროკავშირთან მოლაპარაკებებს ვანარმოებთ ამჟამად. მე მინდა ასევე აღვნიშნო, რომ საქართველოს მოსახლეობის უმრავლესობა ეთანხმება ევროკავშირთან ასოცირებას. რამდენიმე კვირის წინ ჩატარებულმა გამოკითხვამაც აჩვენა, რომ მოსახლეობის 85% ეთანხმება ამ ასოცირებას“-განაცხადა პრემიერმა “ფრანს 24“-ისთვის მიცემულ ინტერვიუში.

ხელშეკრულების პარაფირება პიკელწლიანი საუბარების დასრულებას

საქართველოს პარლამენტის უმცირესობის ლიდერი დავით ბაქრაძე ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების პარაფირებას მიესალმა და საპარლამენტო ოპოზიციამ აღნიშნა, რომ ეს არის მრავალი წლის განმავლობაში განეული სამუშაოს ამჟამინდელი მთავრობის მიერ დასრულება. „რა თქმა უნდა, ეს არის საქართველოს წარმატების დღე. ეს არის ის წარმატება, რომელიც დაიწყო წინა წლებში და დაასრულა დღევანდელმა მთავრობამ. ამიტომ, ეს არის თითოეული ჩვენგანის საერთო წარმატება, ამაში ლიტვას ძალიან დიდი წვლილი აქვს შეტანილი და პირველ რიგში, ეს იყო ჩემი სრულიად გულწრფელი მადლობა იმ ყველაფრისთვის, რასაც ლიტვა აკეთებდა და აკეთებს საქართველოს ევროპული მომავლისთვის“ — აღნიშნა დავით ბაქრაძემ.

პიკელწლიანი ღაცწუნებუღია, რომ ევროკავშირი უწაქლო სიტუღაღიწ უღმტწწწწწწ საქართველოს გვერღიღ იღწაღა

საქართველოს პრეზიდენტი დარწმუნებულია, რომ შესაძლო სირთულეების შემთხვევაში ევროკავშირი საქართველოს გვერდით იქნება.

როგორც გიორგი მარგველაშვილმა ვილინუსში, აღმოსავლეთ პარტნიორობის სამიტის ფარგლებში გამართულ პრეს-კონფერენციაზე განაცხადა, ხედავს, რომ ევროკავშირს საქართველოს მიმართ ძალიან კარგი დამოკიდებულება აქვს.

“ჩემთვის რთულია იმის შეფასება, რამდენად უკეთესი გახდა საქართველოს მიმართ დამოკიდებულება, რადგან ეს ჩემი პირველი შეხება სამიტთან და არ ვიცი, რამდენად უარესი იყო იქამდე. ვხედავ, რომ ახლა დამოკიდებულება არის ძალიან კარგი. ახლა საქართველოს მიმართ არის უალრესად დიდი მხარდაჭერა, სურვილი იმისა, რომ ჩვენს გვერდით იდგნენ ჩვენი ევროპელი პარტნიორები, როგორც რეფორმების პროცესში, ისე შესაძლო თეორიულ სირთულეებში, რომელიც შეიძლება წარმოიქმნას.“ — განაცხადა გიორგი მარგველაშვილმა.

რამღწაღ სწორღა საქართველოს მოწწწწწწ ევროკავშირში ინგბგწწწწწწწწ? მე უწწწწწწ, რომ სწორღა!

ტალინში ოფიციალურ ვიზიტად მყოფმა პარლამენტის თავმჯდომარემ დავით უსუფაშვილმა, ევროპულ სახლში გამართულ საჯარო ლექციაზე საქართველოს საგარეო პრიორიტეტებზე ისაუბრა.

„საქართველოში ხელისუფლების ცვლილებამ საგარეო პრიორიტეტები უცვლელი დატოვა. ხელისუფლების ცვლილებამ საგარეო პრიორიტეტები უცვლელად დატოვა, უფრო მეტიც, გაუმჯობესდა თანამშრომლობის ხარისხი და კიდევ უფრო გაღრმავდა ევროპული სტანდარტების მიმართულებით“, - აღნიშნა დავით უსუფაშვილმა შეხვედრაზე და აღნიშნა, რომ ევროკავშირისკენ გადადგმული ნაბიჯი, საქართველოს განვითარების წინაპირობაა.

“დაისმის კითხვები: რამდენად სწორია საქართველოს მისწრაფება ევროკავშირში ინტეგრაციისკენ? მე ვაცხადებ, რომ სწორია, რადგან ევროკავშირისკენ წინ გადადგმული ნაბიჯი, ეს არის საქართველოსწინ გადადგმული ნაბიჯი კონსოლიდირებული დემოკრატიისკენ. ჩვენ ვაცნობიერებთ, რომ გასაკეთებელი ჯერ კიდევ ბევრია და სწორედ აქ გვჭირდება საერთაშორისო საზოგადოების დაგანსაკუთრებით ესტონეთის მხარდაჭერა და მისი გამოცდილების გაზიარება.“ - განაცხადა უსუფაშვილმა.

საქართველო ევროკავშირის გზაზე

ევროკავშირი არის პოლიტიკურ-ეკონომიკური სტაბილურობის, უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებათა დაცვის გარანტი ევროპაში. მისი მიზანია მის ტერიტორიაზე არსებულ ქვეყნებში კეთილდღეობის, სიმშვიდისა და სტაბილურობის უზრუნველყოფა, მისი დადებითი მხარე არის ეკონომიკური ზრდა და საგარეო ვაჭრობა, პოლიტიკური სტაბილურობისა და კანონის უზენაესობის გავრცელება, ადამიანური რესურსების, იდეების, გამოცდილებისა და კულტურის ორმხრივი გაცვლა.

ევროკავშირში ინტეგრაცია წარმოადგენს საუკეთესო არჩევანს ეროვნული უსაფრთხოების,

დემოკრატიული საზოგადოების სტაბილურობის, მდგრადი ეკონომიკური განვითარებისა და თანამედროვე სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბების თვალსაზრისით.

თავისუფალი მიმოსვლა

თავისუფალი მიმოსვლა გულისხმობს საზღვრების გახსნას, უვიზო მიმოსვლას. ევროკავშირის წევრ ქვეყნების ტერიტორიაზე საქართველოს მოქალაქეებს შეეძლება დაბრკოლებების გარეშე იმოგზაურონ, იცხოვრონ, იმუშაონ და ა.შ. შესაძლებლობა ექნებათ სამსახური შედარებით მარტივად იპოვონ სხვა წევრი ქვეყნის ტერიტორიაზე. თავისუფალი მიმოსვლა ზრდის ტურიზმის განვითარებას, მათ რაოდენობას, რაც ქვეყნის ეკონომიკაზე დადებითად აისახება.

სახელმწიფოთა მიერ საზღვრების გახსნა, სწრაფი ტექნოლოგიური ზრდა, საინფორმაციო ტექნოლოგიების დახვეწა, სახელმწიფოთა ურთიერთდამოკიდებულების გაზრდა და თანამშრომლობის უფრო მაღალი დონე კარგ შესაძლებლობას აძლევს სახელმწიფოებს ეფექტიანად/ რაციონალურად გამოიყენონ არსებული რესურსები და განვითარების მაღალ დონეს მინიმალური დანახარჯებით მიაღწიონ.

ევროპული სავაჭრო ბაზარი

ევროკავშირი წარმოადგენს მსოფლიოს უდიდეს ბაზარს შიდა საზღვრების გარეშე, რაც უზრუნველყოფს საქონლის და მომსახურების დაუბრკოლებელ გადაადგილებას. ამასთან, ევროკავშირის ქვეყნებზე მოდის მსოფლიოს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 24%.

თავისუფალი ვაჭრობა გულისხმობს ყველანაირი შეზღუდვის მოხსნას ქვეყნებს შორის ვაჭრობის თვალსაზრისით, ვაჭრობას საბაჟო ტარიფების და კვოტების გარეშე, არანაირი გადასახადი იმპორტ/ექსპორტისას ევროკავშირის ქვეყნებ შორის ვაჭრობისას. თავისუფალ ზონაში შემავალ ქვეყნებს ეხსნება საბაჟო გადასახადები, სავაჭრო შეზღუდვები, ტარიფების გარდა არსებობს ე.წ. არასატარიფო ბარიერები ვაჭრობაში და ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმება სწორედ ამ ბარიერების მოხსნასაც გულისხმობს, რაც პარტნიორებს შორის საქონლითა და მომსახურებით ვაჭრობაში საერთო თამაშის წესებით ხელმძღვანელობიდან გამომდინარეობს. ეს კი თავის მხრივ, მნიშვნელოვან საკანონმდებლო პარმონიზაციას და სხვადასხვა სფეროებში პრაქტიკის ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანას გულისხმობს.

ევროკავშირთან საერთო ეკონომიკურ სივრცეში მოქცევა საქართველოში დამზადებულ ნაწარმს ევროპაში ისეთივე სარეალიზაციო პირობებს შეუქმნის, როგორიცაა ადგილობრივი, ევროპული პროდუქცია

სარგებლობს. მაგალითად, გორში ან გურჯაანში დამზადებული ხილფაფა ევროპის სუპერმარკეტებში ზუსტად იგივე პირობებით გაიყიდება, როგორიცაა, მაგალითად საფრანგეთის პროვანსში ან იტალიის ლომბარდიაში დამზადებული ანალოგიური პროდუქტი.

აღნიშნულის გარდა, საქართველო ბევრად მიმზიდველი გახდება ინვესტორებისათვის, ვინაიდან ისინი საქართველოში წარმოებულ საქონელს ევროპულ ქვეყნებში ყოველგვარი ბარიერისა და დამატებითი ფორმალუბების გარეშე შეიტანენ. ყოველივე ზემოაღნიშნული საერთო ჯამში საქართველოს ეკონომიკაზე, დასაქმებაზე დადებითად აისახება.

ეროს ყველა ის გამოწვევა, რომელსაც ევროკავშირი უქადის ჩვენს ქვეყანას.

ეროვნული თვითმყოფალობა

ამგვარ პრობლემათაგან ერთ-ერთი საქართველოში უფრო და უფრო პოპულარული ხდება. საუბარია დღეს, 21-ე საუკუნეში, ანუ გლობალიზაციის პერიოდში საქართველოს ეროვნული თვითმყოფადობის შენარჩუნებაზე. აღსანიშნავია, რომ რამდენიმე ევროპული ქვეყნის მოქალაქეები, განსაკუთრებით კი ზომით მცირე ქვეყნებში მცხოვრები ერები შიშობენ საკუთარი ქვეყ-

მხედველობაში უნდა მივიღოთ ევროკავშირის მიერ დადგენილი ის მინიმალური სტანდარტები, რომელსაც ნებისმიერი სახის პროდუქტი უნდა აკმაყოფილებდეს ბაზარზე. სწორედ ამ თვალსაზრისით შეიძლება შეექმნას საქართველოს პრობლემები. უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ჩვენი ქვეყნის პროდუქტის დასავლეთში გატანისათვის საჭირო იქნება მისი ფინანსური მხარდაჭერა. საჭირო იქნება საექსპორტო წარმოების, ოპერაციებისა და დაკრედიტების სისტემის ჩამოყალიბება. ევროკავშირის ბაზარზე საქართველოში წარმოებული პროდუქტის ხარისხისა და კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისათვის უამრავი სამუშაოს განევა იქნება საჭირო, რადგან ევროკავშირი მტკიცედ ითხოვს თანამედროვე ტექნოლოგიების, მანქანა-დანადგარების დანერგვას.

საგარეო ურთიერთობების შეზღუდვა

მიუხედავად იმისა, რომ ევროკავშირთან ინტეგრაცია გრძელვადიან პერსპექტივაში საკმაოდ წარმატებული ნაბიჯი იქნება ჩვენი ქვეყნისათვის, უნდა ვივარაუდოთ ისიც, რომ ევროპაზე აქცენტირება საქართველოს სხვა, არაევროპულ ქვეყნებთან, როგორიცაა აშშ და ჩინეთი, უფრო პასიურს გახდის. რა თქმა უნდა ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ამ ქვეყნებთან საბოლოოდ შეწყდება ურთიერთობა, არა, უბრალოდ მოკლევადიან პერსპექტივაში ჩვენი ქვეყნის წარმომადგენლებს ყველაზე მეტი მუშაობა დასავლეთ ევროპული სტანდარტების დამკვიდრებისათვის დასჭირდება.

სუვერენიტეტის შეზღუდვა

ამასთან, უნდა გვახსოვდეს ისიც, რომ ევროკავშირთან ინტეგრაცია გარკვეულწილად გამოიწვევს ქვეყნის სუვერენიტეტის შეზღუდვას. ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები ვალდებული არიან არ გამოცხადონ იმგვარი კანონი, რომელიც ეწინააღმდეგება ევროკავშირის ძირითად პრინციპებს. მეტიც, ისინი ვალდებული არიან გარდაქმნან საკუთარი კანონმდებლობა იმგვარად, რომ შესაბამისობაში მოექცნენ ევროკავშირის სტანდარტებთან. მუდმივად უნდა გვახსოვდეს, რომ ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები არიან ირლანდია, პორტუგალია და საბერძნეთი და მიუხედავად იმისა, რომ საკმაოდ სტაბილური ეკონომიკური გარემო გააჩნდათ, ახლა უდიდესი პრობლემების წინაშე დგანან, ევროკავშირს კი ამ პრობლემის აღმოფხვრა უჭირს.

ძალიან რთულია იქონიო კანონთა საერთო სისტემა უამრავი ქვეყნისათვის, რომელთაც განსხვავებული კულტურა და ტრადიციები აქვთ. ამკარაა, რომ კანონები და რეგულაციები, რომლებიც შეიძლება ევროკავშირის წევრ ქვეყანათა ერთი ნაწილისთვის იყოს მისაღები, შესაძლებელია მიუღებელი გახდეს მეორე ნაწილისათვის. მიუხედავად დადებითი მხარეებისა, ეს გაერთიანება ართულებს ყველა იმ პროცესს, რაც უფრო მარტივად შეიძლება მოაგვაროს სახელმწიფოში.

ევროკავშირის დადებითი და უარყოფითი მხარეებზე შეიძლება ბევრი ვისაუბროთ, თითოეულ საკითხზე არსებობს ექსპერტთა განსხვავებული მოსაზრებები. უნდა გავითვალისწინოთ, რომ საწყის ეტაპზე იქნება ბევრი დაბრკოლება, მოკლევადიან პრესპექტივაში ასოცირება შეიძლება ზიანის მომტანი იყოს ქვეყნისთვის, მაგრამ ამავე დროს უნდა გვახსოვდეს, რომ გრძელვადიან პრესპექტივაში ევროკავშირი ქვეყნის კეთილდღეობასა და ეკონომიკურ სიმყარეს უზრუნველყოფს, რისი ნათელი მაგალითია ევროკავშირის ისტორია.

ევროკავშირის სამართალი

ევროკავშირის დადგენილი აქვს სამართლის ძირითადი სტანდარტები, რომელსაც წევრი სახელმწიფოთა ეროვნული სამართალი უნდა შეესაბამებოდეს. სამართლის ძირითადი პრინციპებია დემოკრატიის პატივისცემა, საერთაშორისო სამართლისა და ადამიანის უფლებების დაცვა, სახელმწიფომ ეროვნული კანონმდებლობა მოიყვანოს სათანადო შესაბამისობაში, რომ გაუმჯობესდეს კონკურენციის საერთო წესები, რომელიც საერთო ჯამში აუმჯობესებს ეკონომიკას, თავისუფალ ვაჭრობას და ზღუდავს მონოპოლიას.

მიუხედავად იმისა, რომ ევროკავშირის მიზანი მის ტერიტორიაზე არსებულ ქვეყნებში კეთილდღეობის, სიმშვიდისა და სტაბილურობის უზრუნველყოფაა, დღესდღეობით მისი უარყოფითი მხარეებიც იკვეთება. ისეთი ქვეყნისთვის, როგორც საქართველო, ევროკავშირში ინტეგრაციის უარყოფითი მხარეთა გაანალიზება და ამ პრობლემების მომავალში აღმოფხვრისათვის საჭირო გეგმის ჩამოყალიბება დღეიდანვე უნდა დაიწყოს. ინტეგრაციის დადებითი მხარესთან ერთად საჭიროა ხალხმა გააცნობი-

ნის მომავალზე სრულად ინტეგრირებულ ევროპაში. ისინი თვლიან, რომ მკვეთრი ინტეგრაცია გამოიწვევს ევროკავშირისათვის ეროვნული თვითმყოფადობისა და სუვერენიტეტის დათმობას. შეიძლება ითქვას, რომ პრობლემა გლობალიზაციასა და ეროვნულ კულტურას შორის არჩევანის გაკეთებაშია. თუმცა, რამდენად მართებულია არის დანახული აღნიშნული დილემა, ალბათ გასარკვევია, რადგან გლობალიზაცია უკვე დაწყებული პროცესია და მისი შეჩერება დღეს უკვე თითქმის წარმოუდგენელია.

ისეთი ქვეყნისათვის, როგორც საქართველო, ეროვნული თვითმყოფადობის შენარჩუნება უმნიშვნელოვანესი თემაა. ჩვენი ქვეყანა ამკარად დგას ამ პრობლემის წინაშე, თუმცაღა გასათვალისწინებელია ისიც, რომ არავინ გვაძლებს დავთმოთ ის, რაც მამა-პაპათაგან დავრჩა. საქართველოს არ უნდა შეეშინდეს ინტეგრაციისა, რადგან მას წარსულში დიდი გამოცდილება აქვს და მიუხედავად უამრავი იმპერიის ზეგავლენისა, თვითმყოფადობა არასდროს დაუშვარგავს.

საგარეო ვაჭრობასთან დაკავშირებული პრობლემები

როცა საუბარია საგარეო ვაჭრობაზე,

როგორია ევროკავშირის შიდა და საგარეო პოლიტიკა

ევროკავშირის პოლიტიკა თავისი უნიკალური ბუნებიდან გამომდინარე, სხვა ორგანიზაციების პოლიტიკისგან რადიკალურად განსხვავებულ ფენომენს წარმოადგენს. ევროკავშირის პოლიტიკის განხილვისას მნიშვნელოვანია ევროკავშირის შიდა და გარე მიმართულებების გამოყოფა.

ევროკავშირის შიდა პოლიტიკა

ევროკავშირი კონფედერაციის მსგავსი ერთეულია, სადაც სხვადასხვა პოლიტიკური მიმართულებები ფედერალიზებულია შესაბამის უფლებამოსილ ინსტიტუტებში. პოლიტიკის მიმართულებები განისაზღვრება თავად წევრი სახელმწიფოების მიერ. ევროკავშირში, არსებითი ცვლილებების განსახორციელებლად საჭიროა ყველა წევრი სახელმწიფოს თანხმობა.

ევროკავშირის წევრ ქვეყნებზე ვრცელდება საერთო ევროკავშირის სამართალი, რომელიც შიდა სამართალზე მაღლა დგას. ევროკავშირის ხელშეკრულებები ცხადყოფს ევროკავშირის დემოკრატიულ საფუძვლებს.

სამართლებრივად ევროკავშირი ხელშეკრულებათა ერთიანობას წარმოადგენს, რომლებსაც ეფუძნება ევროკავშირის წევრი ქვეყნებისთვის განსაზღვრული საერთო უფლება-მოვალეობები.

რაც შეეხება ევროკავშირის კომპეტენციებს, ორი მიმართულების გამოყოფა შესაძლებელია. ერთის მხრივ, არსებობს საკითხები, სადაც ევროკავშირი ფლობს ექსკლუზიურ კომპეტენციას და წევრი სახელმწიფოები ვალდებული არიან დაექვემდებარონ ევროკავშირის ზოგადსტანდარტებს. რიგ შემთხვევებში კი ევროკავშირი დამხმარე როლს ასრულებს წევრი ქვეყნების ქმედებებში და ისინი დამოუკიდებლად განსაზღვრვენ კომპეტენციებს.

ევროკავშირის პოლიტიკის მიმართულებებს სხვადასხვა უფლებამოსილი ორგანოები ახორციელებენ. ევროკავშირის ძირითადი ინსტიტუტებია: ევროპის პარლამენტი, ევროპის საბჭო, ევროკავშირის საბჭო და ევროკომისია. ევროპის პარლამენტი 5 წელიწადში ერთხელ აირჩევა ევროკავშირის ხალხის მიერ დამ ის მთავარ საქმიანობას ევროპული კანონების მიღება წარმოადგენს. საბჭოსთან ერთად მის კომპეტენციაში შედის ასევე ევროკავშირის წლიური ბიუჯეტის დამტკიცება.

ევროპის საბჭო განსაზღვრავს ევროკავშირის ზოგად პოლიტიკასა და პრიორიტეტებს. ევროპის საბჭო იკრიბება ყოველ ექვს თვეში ორ-

ჯერ, პრეზიდენტის მოწვევით. რიგ შემთხვევაში, ხდება სპეციალური მოწვევებიც. ევროპის საბჭოს შემადგენლობას წარმოადგენს წევრი ქვეყნების მთავრობისა და სახელმწიფოს ხელმძღვანელები, პრეზიდენტთან და კომისიის პრეზიდენტთან ერთად. ევროპის საბჭო ჩვეულებრივ ბრეუსელში იკრიბება.

ევროკავშირის საბჭო ევროკავშირის გადაწყვეტილებების მიმღები ორგანოა. იგი მონაწილეობს კანონმდებლობით საქმიანობაშიც. ევროკავშირის საბჭოს შეხვედრებს განსახილველ საკითხზე პასუხისმგებელი წევრი სახელმწიფოს მინისტრები ესწრებიან.

ევროკომისია ევროკავშირის აღმასრულებელი ორგანოა და ევროკავშირის საერთო ინტერესს წარმოადგენს. იგი შეიმუშავებს კანონპროექტებს და წარუდგენს პარლამენტსა და საბჭოს. განახორციელებს ევროკავშირის საერთო პოლიტიკას და განაგებს ფონდებსა და პროგრამებს.

ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკა

ევროკავშირი მნიშვნელოვანი მოთამაშეა მსოფლიო არენაზე, რომელსაც რეგიონალური და გლობალური უსაფრთხოების ინტერესები და ვალდებულებები გააჩნია. საერთო საგარეო პოლიტიკის მეშვეობით, ევროკავშირი ერთიან პოზიციას წარადგენს ძირითად საერთაშორისო სა-

კითხვებთან მიმართებაში.

ევროკავშირი არსებით როლს თამაშობს ახლო აღმოსავლეთის სამშვიდობო პროცესში, ირანთან დიპლომატიის საკითხში და დასავლეთ ბალკანეთში, მათ შორის კოსოვოში, სტაბილურობის განმტკიცებაში. მას გააჩნია ჯარი, პოლიცია და მოსამართლეები, რომლებიც ხელს უწყობენ სიცოცხლის შენარჩუნებას და კონფლიქტების შემდეგ ქვეყნებისა და რეგიონების სტაბილურობის მთელს მსოფლიოში. ევროკავშირი უზრუნველყოფს დახმარებას სტიქიური უბედურებების შემდეგ საგანგებო მდგომარეობების დროს.

ევროკავშირის საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა (CFSP) მასტრიხტის ხელშეკრულებით დაარსდა, რომელიც ძალაში 1993 წელს შევიდა და შემდგომში დამატებით გაძლიერდა ისეთი დოკუმენტებით როგორიცაა ამსტერდამის ხელშეკრულება (1999), ნიცის ხელშეკრულება (2003) და ლისაბონის ხელშეკრულება (2009).

2009 წლის 1 დეკემბერს ლისაბონის ხელშეკრულების ამოქმედების შემდეგ, ევროსაბჭომ ქვნი კატერინ ეშტონი ევროკავშირის საგარეო საქმეთა და უსაფრთხოების პოლიტიკის უმაღლეს წარმომადგენლად დანიშნა. იგი ხელმძღვანელობს საგარეო საქმეთა საბჭოს და ატარებს საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკას. უმაღლეს წარმომადგენელს დახმარებას უწევს

ევროკავშირის საგარეო მოქმედების სამსახური (EEAS).

ევროკავშირის საერთო საგარეო პოლიტიკის მიზნები მოიცავს:

ევროკავშირის ღირებულებების, ფუნდამენტური ინტერესების, უსაფრთხოების, დამოუკიდებლობის და მთლიანობის დაცვას;

დემოკრატიის, კანონის უზენაესობის, ადამიანის უფლებების და საერთაშორისო სამართლის კონსოლიდაციის და მხარდაჭერას;

მშვიდობის შენარჩუნებას, კონფლიქტების პრევენციას და საერთაშორისო უსაფრთხოების გაძლიერებას;

ბუნებრივი ან ადამიანის მიერ გამოწვეული კატასტროფების შედეგად დაზარალებული მოსახლეობის, ქვეყნებისა და რეგიონების დახმარებას.

ევროკავშირთან დაახლოების სამოქმედო პრიორიტეტები

- კანონის უზენაესობის განმტკიცება სასამართლო სისტემისა (პენიტენციური სისტემის ჩათვლით) და სახელმწიფო ინსტიტუტების რეფორმირების საშუალებით. ადამიანის უფლებების და ფუნდამენტური უფლებების დამცველი დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერება საქართველოს მიერ აღებული საერთაშორისო ვალდებულებების შესაბამისად;

- სამენარმეო და საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება გამჭვირვალე პრივატიზების პროცესის საშუალებით და კორუფციასთან ბრძოლის გაგრძელება;

- ეკონომიკური განვითარების ნახაღისება, სიღარიბის შემცირებასა და სოციალური თანასწორობის უზრუნველყოფაზე მიმართული ძალისხმევის განმტკიცება, მდგრადი განვითარების ხელშეწყობა, გარემოს დაცვის ჩათვლით, ეკონომიკური კანონმდებლობის და ადმინისტრაციული ნესების შემდგომი დაახლოება;

- თანამშრომლობის განმტკიცება მართლმსაჯულების, თავისუფლების და უსაფრთხოების სფეროში, საზღვრის მართვის ჩათვლით;

- რეგიონული თანამშრომლობის განმტკიცება;

- შიდა კონფლიქტების მშვიდობიანი გზით მოგვარების ხელშეწყობა;

- თანამშრომლობა საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის სფეროში

- ტრანსპორტი და ენერგეტიკა.

რა მიზნებს სტანდარტებს უნდა აკმაყოფილებდეს ევროკავშირის მსუბუქი ქვეყანა?

1993 წლის ივნისში, სახელმწიფოსა და მთავრობის მეთაურთა ევროპული საბჭოს მიერ კოპენჰაგენის სამიტზე შემუშავებული იქნა კრიტერიუმები, რომლებიც წარმოადგენს საავალდებულოდ შესასრულებელ წინაპირობებს იმ პოტენციური წევრი ევროპული გეგმებისთვის, რომლებიც მიისწრაფიან ევროკავშირში გაერთიანებისაკენ.

ეს კრიტერიუმებია:

პოლიტიკური კრიტერიუმი

ეკონომიკური კრიტერიუმი

სამართლებრივი კრიტერიუმი

კოპენჰაგენის კრიტერიუმები წარმოადგენს მხოლოდ ზოგად პრინციპებს ან ნორმებს, შემუშავებულს ზოგადად ინტეგრაციის პროცესისათვის. პრაქტიკაში კი თითოეულ განმცხადებელ ქვეყანასთან, მისი ინდივიდუალური თავისებურებების გათვალისწინებით, მუშავდება შესაბამისი ქვეყნის ინტეგრაციისათვის აუცილებელ წინაპირობათა ერთობლიობა, რომელიც დეტალურად განისაზღვრება სათანადო გეგმაში და ასახავს პოვნებს კონკრეტულ ქვეყანასთან გაფორმებულ „ევროპულ შეთანხმებაში“. თუმცა, ცალკეული ქვეყნებისათვის განსაზღვრული კონკრეტულ წინაპირობათა ერთობლიობა, დგინდება შემოთხსენებული კოპენჰაგენის კრიტერიუმების შესაბამისად და მის ფარგლებში.

პოლიტიკური კრიტერიუმი

პოლიტიკური კრიტერიუმი გულისხმობს, სტაბილური ინსტიტუტების შექმნას, რომლებიც ხელს შეუწყობენ ქვეყანაში დემოკრატიისა და სამართლებრივი სახელმწიფოს ჩამოყალიბებას, უზრუნველყოფენ ადამიანის უფლებათა და განსაკუთრებით უმცირესობათა უფლებების დაცვას.

პოლიტიკური კრიტერიუმი თავად შედგება გარკვეულ წინაპირობათა ერთობლიობისაგან, კერძოდ: დემოკრატიული წესრიგისა და სამართლებრივი სახელმწიფოს განმტკიცებისაგან, ისევე როგორც, ადამიანის უფლებათა და განსაკუთრებით უმცირესობათა უფლებების დაცვის უზრუნველყოფისაგან.

ეკონომიკური კრიტერიუმი

ეკონომიკური კრიტერიუმი გულისხმობს, რომ განვითარების მსურველი ქვეყნები უნდა ფლობდნენ ფუნქციონირებად საბაზრო ეკონომიკას და უნდა შესწევდეთ უნარი, იყვნენ კონკურენტუნარიანი ევროკავშირის წევრებთან.

ის საკმაოდ მჭიდრო კავშირშია სამართლებრივ კრიტერიუმთან. ზოგადად, განმცხადებელი სახელმწიფოები ფუნქციონირებად საბაზრო ეკონომიკას უნდა ფლობდნენ, ხოლო იმისათვის, თუ კონკრეტულად რა სახის ღონისძიებები უნდა გაატარონ ამ მიზნით და რა კონკრეტული საკითხების მოწესრიგება პრიორიტეტულია, საჭიროა ძალზედ ინტენსიური თანამშრომლობა ევროკავშირის წევრების სათანადო ორგანოებთან და შესაბამის წარმომადგენლობებთან.

საბაზრო ეკონომიკის პრინციპი ზოგადად გულისხმობს, პირველ რიგში საბაზრო პროცესებში სახელმწიფოს მხრიდან მინიმალურ ჩარევას და მეორე მხრივ, მონოპოლიის აკრძალვას და კონკურენციის შესახებ კანონების მკაცრ განსაზღვრას, რასაც, ასევე დიდი ადგილი ეთმობა ევროკავშირის წევრების სამართალში და დამფუძნებელ ხელშეკრულებაშიც საკმაოდ ვრცლად არის წარმოდგენილი.

ეკონომიკური და სავალუტო კავშირი. ევროგაერთიანების ნაპირი სახელმწიფოების

ეკონომიკური და სავალუტო პოლიტიკის პარამეტრების შედეგად შეიქმნა და საბოლოო ჯამში ერთიანი ვალუტის - ევროს შემოღებით დასრულდა.

იმისთვის, რომ სახელმწიფომ შეძლოს ეკონომიკურ და სავალუტო კავშირში განვითარება, რაც, თავის მხრივ, ამ კონკრეტულ სახელმწიფოს ფარგლებში ევროს შემოღებასაც გულისხმობს, მას უნდა შეეძლოს გარკვეული ეკონომიკური მოთხოვნებისა და წინაპირობების შესრულება.

ამ ეკონომიკურ კრიტერიუმებს „კონვერ-

გენციული კრიტერიუმები. (Convergence Criteria) ეწოდება და ეკონომიკური სტაბილურობის თვალსაზრისით შემდეგ ძირითად მიმართულებებს გულისხმობს:

განვითარების მსურველ სახელმწიფოში შენარჩუნებული უნდა იყოს ფასების სტაბილურობა და ინფლაციის საშუალო მაჩვენებელი, შემომეზამდე ერთი წლის განმავლობაში მაინც. ინფლაცია არ უნდა აღემატებოდეს 1,5%-ზე მეტით იმ სამი წევრი სახელმწიფოს მონაცემს, რომელთაც ყველაზე კარგი შედეგი აქვთ;

უნდა არსებობდეს გრძელვადიანი საპროცენტო განაკვეთი, რომელიც არ უნდა აღემატებოდეს სამი ყველაზე წარმატებული წევრი სახელმწიფოს მაჩვენებელს 2%-ზე მეტით;

ბიუჯეტის დეფიციტი არ უნდა აღემატებოდეს მთლიანი შიდა პროდუქტის 3%-ს;

სახელმწიფოს ვალი არ უნდა აღემატებოდეს მთლიანი შიდა პროდუქტის 60% -ს;

უნდა მოხდეს ევროპულ სავალუტო სისტემაში არსებული სავალუტო გაცვლის კურსების მექანიზმით გათვალისწინებული საზღვრების დაცვა ორი წლის განმავლობაში.

მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული „კონვერგენციული კრიტერიუმები“ მოქმედებს უშუალოდ ევროკავშირისათვის უკვე წევრი სახელმწიფოების მიმართ, რომელთაც განზრახული აქვთ ასევე ეკონომიკური და სავალუტო კავშირში მონაწილეობაც. აღსანიშნავია, რომ პრეცედენტი ქვეყნის მხრიდან მცდელობა, ეტაპობრივად განახორციელოს და მიუახლოვდეს „კონვერგენციულ კრიტერიუმებში“ გათვალისწინებულ ეკონომიკურ სტაბილურობის დონეს, ევროკავშირის მხრიდან აღიქმება, როგორც პრეტენდენტის მიერ ეკონომიკური განვითარების, სტაბილურობის და შესაბამისად ეკონომიკური კრიტერიუმის შესასრულებლად მიმართული მნიშვნელოვანი პროგრესული ნაბიჯი.

სამართლებრივი კრიტერიუმი

სამართლებრივი კრიტერიუმი გულისხმობს განვითარების მსურველი ევროპული ქვეყნების მიერ, ევროკავშირისათვის საკანონმდებლო ბაზის, იგივე „Acques Communautaire“-ს, შიდა სამართალში გადმოღებას. ამ კრიტერიუმის თანახმად პოტენციური წევრი ქვეყნები მოვალეობიანნი, შესაბამისად გაითავისონ და შეასრულონ ევროკავშირისათვის მიერ ნაკისრი ვალდებულებები.

მასში იგულისხმება, როგორც დამფუძნებელი და სხვა შემდგომ მიღებული ხელშეკრულებები, ასევე მათში ასახული მიზნები და პრინციპები (პირველადი კანონმდებლობა), ხელშეკრულების საფუძველზე ევროკავშირისათვის ორგანოების მიერ მიღებული საკანონმდებლო აქტები (მეორადი კანონმდებლობა).

Acques communautaire-ს გადმოღების არსი მდგომარეობს იმაში, რომ სახელმწიფომ, რომელიც მიისწრაფის ევროკავშირისათვის ინტეგრაციისაკენ, გაითავისოს ევროკავშირისათვის, როგორც პოლიტიკური, ეკონომიკური და სავალუტო კავშირის მიზნები. ევროკავშირისათვის სამართლებრივი ნორმების სრულყოფილი გადმოღება და შიდა სამართალში დანერგვა, მეტად რთული და ხანგრძლივი პროცესია.

აუცილებელია, რომ განვითარების შესაბამისობაში იქნეს მოყვანილი ყველა ის ძირითადი სფერო და მიმართულება ევროკავშირისათვის ფარგლებში არსებული კანონმდებლობისა, რომლებიც ცალკეულ სახელმწიფოებთან გაფორმებული ხელშეკრულებების მიერ იქნება გათვალისწინებული.

სამართლებრივი კრიტერიუმის მოთხოვნათა დაკმაყოფილებასთან მიმართებაში, კანდიდატი სახელმწიფოს მიმართ არის მოლოდინი, რომ ის არა მარტო გადმოიღებს ევროკავშირისათვის საკანონმდებლო ბაზას, არამედ გამოიყენებს და ყოველდღიურ ცხოვრებაში რეალიზებადს განადის ევროპულ სტანდარტებს და შესაბამის სამართლებრივ ნორმებს.

საქართველო – რა მოთხოვნებს აკმაყოფილებს ქვეყანა მინიმალური სტანდარტების პირობებში

საქართველოში დღესდღეობით მიმდინარე შიდა პროცესებსგადამწყვეტი მნიშვნელობა ექნება საქართველო-ევროკავშირის სამომავლო ურთიერთობებზე. ევროკავშირის უმთავრეს მოთხოვნას შიდა კონფლიქტების მშვიდობიანი გზით მოგვარება წარმოადგენს. გარდა ამისა, მნიშვნელობა აქვს ასევე რეფორმებს, რომლებიც სახელმწიფოში მიმდინარეობს. ევროინტეგრაციის გზაზე დიდი ყურადღება ექცევა განათლების, საგადასახადო, სასამართლო, საპოლიციო, აგრარულ და სხვა რეფორმებს. საქართველო მზად უნდა იყოს შეასრულოს დაახლოების პროცესში წამოშობილი ვალდებულებები, მხარი დაუჭიროს ევროპის ერთიანი უსაფრთხოებისა და თავდაცვის პოლიტიკას და საერთაშორისო ტერორიზმის აღსაქვეთად მიმართულ ყველა აქტს. ამგვარად, საქართველომ, ევროკავშირში გასაწევრიანებლად, არაერთი რამ უნდა გააკეთოს;

1. შესაძლო შიდა კონფლიქტების მშვიდობიანი გზით მოგვარება ხელი შეუწყოს სახელმწიფოებრივი ცნობიერების ამაღლებას
3. მიაღწიოს კონკრეტულ წარმატებებს კორუფციასთან ბრძოლაში
4. უზრუნველყოს დამოუკიდებელი, მიუკერძოებელი სასამართლო
5. დახვეწოს კანონმდებლობა და სამართლებრივი ბაზა
6. წარმატებით გაატაროს პენიტენციურ რეფორმა.

7. უზრუნველყოს სოციალური დაცვის და სოციალური უზრუნველყოფის სისტემის სრულყოფა დაიცვას დასაქმებულთა უფლებები საქართველოში

ევროკავშირთან მჭიდრო ურთიერთობებისთვის საჭიროა გაგრძელდეს საბაზრო ეკონომიკის პრინციპების დანერგვა, პრივატიზაციის პოლიტიკის განხორციელება.

საქართველოს ხელისუფლების ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა ევროკავშირის სამეზობლო პოლიტიკის მიზნებში გარკვევა და მათი ეფექტურად შესრულება. თუ სახელმწიფო უფრო მეტ ყურადღებას დაუთმობს სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან რეკომენდაციებს და მათი შესრულებით იქნება დაკავებული, მაშინ ევროსტანდარტებთან მიახლოება საკმაოდ რეალური გახდება უახლოეს მომავალში.

სოციალური დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის სისტემა

სოციალური უზრუნველყოფის სფერო მნიშვნელოვანია ევროკავშირში ინტეგრაციისთვის. ის, პრიორიტეტულ სფეროებს შორის, მე-3 ადგილასაა. სოციალური დაცვის პრობლემებს ეხმადება ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის სამოქმედო გეგმის მე-4 თავის (ზოგადი მიზნები და ამოცანები) 4.4 ქვეთავი – „ეკონომიკური და სოციალური რეფორმა, სიღარიბის დაძლევა და მდგრადი განვითარება“. სოციალური უზრუნველყოფა თავისთავად გულისხმობს სიღარიბის შემცირებას და სოციალური თანასწორობის გაუმჯობესებას. ზემოთ აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, საქართველოს დაევალა რეფორმების გატარება. სტრატეგიის ამსახველი დოკუმენტის სისტემური გადასინჯვა და შესწორება. თუმცა აღნიშნული რეფორმების განმტკიცება გულისხმობს სამართლიანი და ეფექტური ბაზის შექმნას სოციალური დახმარების სფეროში. გარდა მოცემული სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა, 2005 წელს მოხდა ევროპის სოციალური ქარტიის რატიფიცირება. იგი ქვეყანაში წარმოადგენს ადამიანის სოციალური და ეკონომიკური უფლებების გარანტიას. აღსანიშნავია, რომ საქართველო ევროპის სოციალურ ქარტიას სულიად არ შეერთებია და, ჰოლოდ ნაწილობრივ შეუერთდა, კერძოდ, საქართველომ სავალდებულოდ აღიარა ქარტიის ზოგიერთი მუხლი და პუნქტი (მუხლი 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 და სხვა). თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ევროპის სოციალური ქარტიის საქართველოს ტავრობის მიერ აღიარებული მუხლების მხოლოდ ნაწილია შესრულებული და გათვალისწინებული საქართველოს მოქმედ კანონმდებლობაში, რაც აფერხებს ევროპულ კანონმდებლობასთან პარამონიზაციის პროცესს.

დღემდე მთავრობის უმთავრეს საშუალოვადიან მიზნად ისევ რჩება სიღარიბის შემცირება და მოსახლეობაში სოციალურად დაუცველი ფენის კეთილდღეობის დაცვა. მთავრობა ამ ხასიათის ცვლილებას შეუდგა 2005 წლიდან, როდესაც უკიდურესად ღარიბი მოსახლეობისთვის სოციალური დაცვის ახალი სისტე-

მის დანერგვის ინიციატივით გამოვიდა. კერძოდ, მთავრობის მიერ მომზადდა სხვადასხვა სტრატეგიული დოკუმენტები, სადაც პრიორიტეტულ მიმართულებად აღიარებულ იქნა სირიების დაძლევა და დასაქმების უზრუნველყოფა. პირველი სამართლებრივი დოკუმენტი, რომლის საფუძველზეც დაიწყო მთავრობამ აქტიური ღონისძიებების გატარება სოციალური დაცვის სფეროში, იყო 2005 წელს საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებული #51 დადგენილება „ქვეყანაში სიღატაკის დონის შემცირებისა და მოსახლეობის სოციალური დაცვის სრულყოფის ღონისძიებათა შესახებ“. ამ დოკუმენტმა წარმოადგინა თვისებრივად ახალი კონცეფცია სოციალურად დაუცველი ადამიანების დაცვის თვალზარისით და ამით საბოლოოდ ეთქვა უარი საბჭოური სოციალური დაცვის მოდელს.

ევროკავშირის ქვეყნები გამოირჩევიან მაღალი საპენსიო სტანდარტებით. საპენსიო სისტემის მონესრიგება იწვევს სოციალური გარემოს გაუმჯობესებას, რაც თავის მხრივ, ევროკავშირის ერთ-ერთი პრიორიტეტია. საქართველოში, აღნიშნული სისტემა გაუმჯობესების პროცესი 2003 წელს დაიწყო, როდესაც საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებულ იქნა ახალი საპენსიო კანონების პაკეტი, რომელშიც შედიოდა „სავალდებულო სოციალური დაზღვევის შესახებ“. „სავალდებულო სოციალური დაზღვევის შესახებ“ და „სავალდებულო სოციალური დაზღვევის სისტემაში ინდეფიულუი (ოერსონიფიცირებული) აღრიცხვისა და ინდეფიულური ანგარიშების შესახებ“ კანონები. ექვგარეშეა, რომ საქართველოს არსებული საპენსიო სისტემა საჭიროებს გადაუდებელ რეფორმირებას, თუმცა ეს საკმაოდ ხანგრძლივი და რთული პროცესია.

სოციალური დაცვის და სოციალური უზრუნველყოფის სისტემის შედგომა განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია ევროკავშირთან მეტი მჭიდრო თანამშრომლობა და პარამონიზაცია. ამისთვის მნიშვნელოვანია ევროკავშირის მისიის მონიტორინგის შედეგად შემოთავაზებული რეკომენდაციების შესრულება.

სოციალური დიპლომა და დასაქმებულთა უფლებების დაცვა საქართველოში

სოციალური დიპლომა ეს არის შრომითი ურთიერთობების სისტემური ფორმა, რომელიც უზრუნველყოფს შრომითი ურთიერთობის მონაწილე სუბიექტების დაცვას და მათ შორის წარმოქმნილ სადაო საკითხებზე მხარეებისთვის მისაღები შეთანხმების მიღწევას. სოციალური დიპლომა მისი წარმოადგენს დაინტერესებულ მხარეებს შორის თანაბარუფლებიანობის და დემოკრატიულ ღირებულებებზე აგებული შრომითი ურთიერთობების ჩამოყალიბებას.

რა კავშირის სოციალური დიპლომა და დასაქმებულთა უფლებების დაცვა საქართველოში და ევროკავშირის სტანდარტებს შორის?

დემოკრატიულ ღირებულებებზე აგებული შრომითი ურთიერთობების ჩამოყალიბება უზრუნველყოფს „ევროპის სოციალური ქარტიით“ გაბაზღვრული სტანდარტების შესრულების უზრუნველყოფას. სოციალური ქარტია მოიცავს შემდეგი საკითხების საკანონმდებლო რეგულირებას: შრომის სამართლიანი პირობებით სარგებლობის უფლება; უსაფრთხო და ჰიგიენური სამუშაო პირობებით სარგებლობის უფლება; შრომის სამართლიანი ანაზღაურების მიღების უფლება; კოლექტიური მოლაპარაკებების წარმოების უფლება; ბავშვებისა და ახალგაზრდების უფლებების დაცვა და სხვა. ევროპის ქარტიის რატიფიცირება საქართველოში მოხდა 2005 წელს და წარმოადგენს ქვეყანაში ადამიანის სოციალური და ეკონომიკური უფლებების გარანტიას. ეს უფლებები ევროპაში და ევროკავშირის ქვეყნებში იძლევა სოციალურ ურთიერთობებში არსებული უთანასწორობის აღმოფხვრას.

მიუხედავად ქარტიის, 2005 წელს რატიფიცირებისა, 2008 წლამდე, საქართველოში სოციალური დიპლომის წარმოება, ფაქტობრივად არ ხორციელდებოდა. ამ წლის ბოლოს კი, ხელი მოეწერა სამხრეთ შეთანხმებას ევროკავშირებს, დამსაქმებულებსა და სახელმწიფოს შორის, რის შემდეგაც, სოციალურმა დიპლომა შედარებით სისტემური სახე მიიღო, მაგრამ მაინც არ გახდა საკმარისი ამ ურთიერთობების ეფექტიანობისთვის. მართალია, მოცემული სამხრეთი შეთანხმება წინგადადგმული ნაბიჯია, რასაც ემატება 2010 წლის სოციალური პატივიშრობის სამხრეთი კომისიის შექმნა, მაგრამ საქართველოში სოციალური დიპლომა ჯერ-ჯერობით განვითარების დაბალ სტადიაზე იმყოფება.

გაეროს გენერალური ასამბლეის 1966 წლის 16 დეკემბრის პაქტში ადამიანის 7 უფლებაა თავმოყრილი, რომლის გათვალისწინებაც ჩვენი ქვეყნისთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობისაა და მათი სრული უზრუნველყოფა შეესაბამება მინიმალურ სტანდარტებს, რომელსაც ევროკავშირი აწესებს. ეს უფლებებია: შრომის უფლება, შრომის სამართლიანი და ხელსაყრელი პირობების უფლება, პროფკავშირების შექმნის უფლება, ოჯახის, აგრეთვე დედათა და ბავშვთა უფლებები, საკმარისი ცხოვრების დონის უფლება, ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის უფლება, განათლების უფლება. საქართველოს კონსტიტუციის 30-ე მუხლი აღიარებს შრომის თავისუფლებას. აქედან გამომდინარე, საქართველო ცდილობს, აღნიშნული 7 უფლებას საკანონმდებლო დონეზე მონესრიგებას, თუმცა, ამ 1 მუხლის ინტერპრეტაცია კონსტიტუციაში საკმარისი არ არის. საქართველოს კანონმდებლობამ უნდა შეუმუშაოს გეგმა ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობისა და შრომითი კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში მოსაყვანად. აღსანიშნავია, რომ ევროკავშირის სტანდარტების დასაკმაყოფილებლად აუცილებელია უფრო მოქნილი შრომის კოდექსის შემუშავება და მისი მორგება დასაქმებულზე.

განათლების სისტემა

ევროინტეგრაციის პროცესში უმნიშვნელოვანესია განათლების სისტემის ევროპულთან პარამონიზაცია. ჯერ კიდევ საბჭოთა კავშირის არსებობის დროს, საქართველოში ძალიან პოპულარული იყო უმაღლესი განათლება და საქართველო გამოირჩეოდა უმაღლესი განათლების ხარისხით. თუმცა, შემდგომ პერიოდში სისტემა კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლით ნამდვილად ვერ გამოირჩეოდა. მიუხედავად იმისა, რომ უმაღლესი განათლებას პრაქტიკულად ყველა ახალგაზრდა ეუფლებოდა, მათი პროცესიონალური მომზადების დონე ძალიან დაბალი იყო. სწორედ ამიტომ, განათლების სისტემის რეფორმა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია სახელმწიფოსთვის. ამ გზით შესაძლებელი იქნება ცხოვრების ევროპული სტანდარტების დანერგვა ან მათთან მიახლოება.

ევროკავშირი დღეს სამოქმედო ბოლონის პროცესს იღებს, რომელიც 1999 წლის 19 ივნისსაა მიღებული ევროპის 29 ქვეყნის ხელმოწერით. აღნიშნულ სამოქმედო გეგმას საქართველო 2005 წლის 19-20 მაისს გამართულ ბერგენის (ნორვეგია) სამიტზე მიუერთდა ბოლონის პროცესს.

საქართველოს განათლების სისტემა ჯერ კიდევ დახვეწის პროცესშია, მაგრამ მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგა ამ მიმართულებით. მოხერხდა 3-საფეხურიანი უმაღლესი განათლების სისტემაზე გადასვლა, კორუფციის რისკებისგან მისაღები გამოცდების განთავისუფლება, თანამედროვე პროგრამების დანერგვა, მატერიალური ბაზისა და ინფრასტრუქტურის განახლება და სხვა.

სამოქალაქო საზოგადოების როლი ევროკავშირთან ეკონომიკურ და სოციალურ ინტეგრაციაში

ევროკავშირთან საქართველოს ეკონომიკურ და სოციალურ ინტეგრაციაში სამოქალაქო საზოგადოებას ერთ-ერთი გადამწყვეტი როლი აკისრია, ვინაიდან ეკონომიკური და სოციალური ინტეგრაცია ევროინტეგრაციის მნიშვნელოვანი ნაწილია, ხოლო სამოქალაქო საზოგადოება - საზოგადოების შემადგენელი აქტიური ნაწილი.

ევროპული ინტეგრაციის პროცესში საზოგადოებრივი სექტორის აქტიურ მონაწილეობას ხაზს უსვამს ევროკავშირის და ამას ოფიციალური პირები ხშირად აცხადებენ სხვადასხვა საჯარო გამოსვლაში.

სამოქალაქო საზოგადოების როლი, როგორც ზოგადად ევროინტეგრაციის, ასევე კონკრეტულად ევროკავშირთან ეკონომიკური და სოციალური ინტეგრაციის თვალსაზრისით, შესაძლოა რამდენიმე მიმართულებით განვიხილოთ:

- სამოქალაქო საზოგადოება ინფორმაციის გამავრცელებლის როლში;
- სამოქალაქო საზოგადოება დიპლომის წარმმართველის როლში;
- სამოქალაქო საზოგადოება მკვლევარის და ლობისტის როლში;
- სამოქალაქო საზოგადოება მონიტორის როლში;
- სამოქალაქო საზოგადოება კონსულტანტის როლში.

საზოგადოებაში ინფორმაციის სიმწირე განსაკუთრებით რეგიონებში შეინიშნება. სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები სწრაფად ცდილობენ მიიღონ და დაამუშაონ ინფორმაცია. ამ ტიპის ორგანიზაციებისთვის დამახასიათებელი ერთ-ერთი პრინციპი - გამჭვირვალობა კი საშუალებას იძლევა, რომ მათი მხრიდან შესაძლოდ სწრაფად მოხდეს ამ ინფორმაციის გავრცელება. საქართველოში სამოქალაქო საზოგადოების მხრიდან მუდმივად ხდება ევროინტეგრაციის საკითხების მეთვალყურეობა და შესაბამისი ინფორმაციის საზოგადოებისთვის ოპერატიული მიწოდება, თუმცა არსებობს გარკვეული ხარვეზებიც.

სამოქალაქო საზოგადოება ინფორმაციის გამავრცელებლის როლში - ევროინტეგრაციის საკითხებზე ინფორმაციის სწრაფ გავრცელებას (განსაკუთრებით რეგიონებში) ოთხი მთავარი ხარვეზი/დაბრკოლება გააჩნია: (1) საინფორმაციო საშუალებების გარკვეული ნაწილი ხელისუფლებასთან ალიანსში იმყოფება და თავს არიდებს საზოგადოების სექტორის

(დასასრული 6 გვ.)

რას ნიშნავს საქართველოსთვის ევროკავშირთან პარაფირება

პარაფირება გულისხმობს წინასწარი (მხოლოდ ინიციალებით) ხელის მოწერას, ოფიციალურ ხელის მოწერამდე (საერთაშორისო ხელშეკრულებისა).

ასოცირების შესახებ შეთანხმება ჩაანაცვლებს 1996 წელს ხელმოწერილ „პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმებას“ (PCA) და შექმნის საქართველოსა და ევროკავშირის შორის თანამშრომლობის ახალ სამართლებრივ ჩარჩოს. PCA-სთან შედარებით, ასოცირების შესახებ შეთანხმება ყოვლისმომცველი და პოლიტიკურად და შინაარსობრივად უფრო ძლიერი დოკუმენტია, რომელსაც თვისობრივად ახალ დონეზე აყვავს საქართველოსა და ევროკავშირის შორის თანამშრომლობა ყველა პრიორიტეტული მიმართულებით. ”ასოცირების ხელშეკრულება არის ევროკავშირისა და ევროკავშირის არანაწევრ სახელმწიფოს შორის თანამშრომლობაზე შეთანხმება. თანამშრომლობა, ზოგადად, მოიცავს როგორც პოლიტიკურ, ისე სავაჭრო, სოციალურ, კულტურულ და უსაფრთხოების სფეროებს. ასოცირებული წევრობის სტატუსის სანაცვლოდ ევროკავშირი პარტნიორ ქვეყნებს აკისრებს პოლიტიკური, ეკონომიკური, სავაჭრო და სასამართლო რეფორმების გატარების ვალდებულებას. ამის სანაცვლოდ კი, ასოცირებულ წევრებს ევროკავშირის ზოგიერთ ან ყველა ბაზარზე თავისუფალი წვდომა აქვთ, მათ შორის, სასოფლო სამეურნეო პროდუქტების ბაზარზეც. ასოცირებული წევრები ასევე იღებენ ფინანსურ და ტექნიკურ დახმარებას. ასოცირების შეთანხმება ხშირ შემთხვევაში მოიცავს თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებასაც. ასოცირების ხელშეკრულების რატიფიცირება უნდა მოახდინოს ევროკავშირის ყველა წევრმა.

საქართველოსა და ევროკავშირის შორის მოლაპარაკებები ასოცირების შესახებ შეთანხმებაზე ოფიციალურად დაიწყო 2010 წლის ივლისში (ხოლო ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის კომპონენტზე (DCFTA) - 2011 წლის დეკემბერში). მოლაპარაკებების პროცესში გაიმართა 14 პლენარული სესია შეთანხმების პოლიტიკურ ნაწილზე, 6 რაუნდი - ღრმა და ყოვლისმომცველ თავისუფალ სავაჭრო სივრცეზე და 100-მდე ვიდუოკონფერენცია დარგობრივი თანამშრომლობის თავებსა და DCFTA-ზე. მოლაპარაკებები დასრულდა 2013 წლის ივლისში. ასოცირების შესახებ შეთანხმება 1000-მდე გვერდს მოიცავს და ითვალისწინებს საქართველოს კანონმდებლობის დაახლოებას ევროკავშირის 300-მდე სამართლებრივ აქტთან.

დოკუმენტი ევროკავშირის ოფიციალურ ვებგვერდზე გამოქვეყნდა, სადაც წერია, რომ „თანამშრომლობა ევროკავშირისა და საქართველოს შორის უკვე ღრმად, ასოცირების ხელშეკრულების რეალიზაციამდეც კი“. ვებგვერდზე აღნიშნულია, რომ მიუხედავად იმისა, რომ ასოცირების ხელშეკრულება ჯერ ხელმოწერილი არ არის, ევროკავშირი მზადაა გააუმჯობესოს, რას მოიცავს ეს დოკუმენტი.

„ასოცირების ხელშეკრულება არის კონკრეტული გზა საქართველო-ევროკავშირის ურთიერთობის პროგრესული დინამიკის უპირატესობების გამოსაყენებლად. ის ორიენტირებულია მხარი დაუჭიროს ძირეულ რეფორმებს,

ევრომონეტის აღდგენას, მმართველობის სისტემას, დარგობრივ თანამშრომლობას და საქართველოსა და ევროკავშირის შორის სავაჭრო ურთიერთობის ლიბერალიზაციას.

ასოცირების შესახებ შეთანხმება მიზნად ისახავს საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ურთიერთობის გაღრმავებას და, საბოლოოდ, საქართველოს ინტეგრაციას ევროკავშირის შიდა ბაზარზე. ის მოიცავს ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შექმნას, რაც შეთანხმების მთავარ ნაწილს წარმოადგენს.

თავისუფალი ვაჭრობის ზონა არის საერთაშორისო ინტეგრაციის სახეობა, რომლის წევრებსაც არ ეკისრებათ საბაჟო გადასახადები და მოსაკრებლები. მათზე არ ვრცელდება რაოდენობრივი შეზღუდვებიც, რომელსაც საერთაშორისო შეთანხმებები არეგულირებს. ეს ინტეგრაციის უფრო ღრმა სახეობაა, ვიდრე პრეფერენციალური შეთანხმებები. თავისუფალი ვაჭრობის ზონის წევრები ასევე ინარჩუნებენ უფლებას, თავად განსაზღვრონ ვაჭრობის რეჟიმი მესამე ქვეყნებთან. უმრავლეს შემთხვევაში, თავისუფალი ვაჭრობის ზონის წესები ვრცელდება ყველა სახის საქონელზე, თუმცა ზონაში შემავალ ქვეყნებს შორის არსებობს საბაჟო საზღვრები და პოსტები, სადაც საქონლის წარმომავლობას ამოწმებენ.

თანამშრომლობის მთავარი სფეროებია რეფორმები, რომლებიც გათვალისწინებულია რამდენიმე მნიშვნელოვან დარგში, მათ შორის: უსაფრთხოების პოლიტიკა, ეკონომიკის აღდგენა და ზრდა, მმართველობა და დარგობრივი თანამშრომლობა ენერგეტიკის, ტრანსპორტის, გარემოს დაცვის საკითხებში, სამრეწველო თანამშრომლობა, სოციალური განვითარება და დაცვა, თანასწორუფლებიანობა, მომხმარებლის დაცვის შესახებ განათლება, ახალგაზრდული და კულტურული თანამშრომლობა”, - აღნიშნულია ტექსტში.

დოკუმენტში ასევე მითითებულია, რომ უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება დემოკრატიასა და კანონის უზენაესობას, ადამიანის უფლებებს და ფუნდამენტურ თავისუფლებას, კარგ მმართველობას, საბაზრო ეკონომიკასა და მდგრად განვითარებას. რაც შეეხება ვაჭრობის კუთხით, ხელშეკრულების ფარგლებში საქართველოს სავაჭრო და ეკონომიკურ ზრდას ხელი შეუწყობს საბაჟო ტარიფებისა და კვოტებს მოხსნით, კანონების, ნორმებისა და რეგულაციების ყოვლისმომცველი დაახლოებით ვაჭრობასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა სექტორში. ეს ყველაფერი გაამარტივებს საქართველოს პროგრესულ ინტეგრაციას ევროკავშირის ეკონომიკაში.

რაც შეეხება მოქალაქეების სარგებელს ასოცირების ხელშეკრულებიდან, ევროკავშირში განმარტავენ, რომ დოკუმენტის ხელმოწერისა და დანერგვისთანავე მოქალაქეები კონკრეტული უპირატესობებით სარგებლობას შეძლებენ. მაგალითად, მომხმარებელთა გაუმჯობესებული დაცვა უფრო მაღალი ხარისხის ადგილობრივად მოყვანილი სოფლის მეურნეობის პროდუქტების საშუალებით, უკეთესი ბიზნეს შესაძლებლობები მცირე და საშუალო საწარმოებისთვის ბაზრების გახსნით; გაუმჯობესებული ჯანდაცვის სერვისზე მეტი ხელმისაწვდომობა; ენერგეტიკული რესურსების უფრო ეფექტური გამოყენებისა და განახლება ენერგიის წყაროების განვითარების ხარჯზე ენერგიის დაზოგვით; უკეთესად ფუნქციონირებადი სასამართლო სისტემით და გამყარებული კანონის უზენაესობით, გადაწყვეტილების მიმღები საჯარო პირების მიმართ ანგარიშვალდებულების წესებითა და გაზრდილი გამჭვირვალობით.

ვილინიუსში ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ტექნიკური პარაფირების პროცესი დასრულდა, რომელზეც საქართველოს წარმომადგენლებს საგარეო საქმეთა მინისტრის პირველი მოადგილე დავით ზალკალიანი და ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის მოადგილე მიხეილ ჯანელიძე, ხოლო ევროკავშირის - საგარეო ქმედებათა ევროპული სამსახურის, რუსეთის, „აღმოსავლეთ პარტნიორობის“, ცენტრალური აზიის, რეგიონული თანამშრომლობისა და ეუთო-ს დირექტორატის ხელმძღვანელი გუნდის ვიკანდი და ღრმა და ყოვლისმომცველ თავისუფალი ვაჭრობაზე ევროკავშირის მხრიდან მთავარი მომლაპარაკებელი, ევროკომისიის ვაჭრობის საკითხებში გენერალური დირექტორატის ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის სამსახურის უფროსის მოადგილე ფილიპ კუისონი

საქართველო – რა მოთხოვნებს აკმაყოფილებს ქვეყანა მინიმალური სტანდარტების პირობებში

(დასაწყისი 5 გვ.)

მხრიდან მოწოდებული ობიექტური ინფორმაციის გავრცელებას; (2) ვინაიდან, ევროინტეგრაციასთან დაკავშირებული საკითხები ნაკლებად სკანდალურია, საინფორმაციო საშუალებების გარკვეული ნაწილის ინტერესის სფეროში არ ექცევა და არ შუქდება; (3) დონორების დიდი ნაწილი მიმართულია სახელისუფლებო სექტორის დაფინანსებაზე, საიდან გამომდინარე ევროინტეგრაციის საინფორმაციო კამპანია და ხელისუფლების PR კამპანია ერთმანეთშია არეული; (4) რეგიონული საზოგადოებრივი ორგანიზაციების აბსოლუტური უმრავლესობა არ ღებულობს მონაწილეობას სამოქალაქო საზოგადოების ფორუმის და საქართველოს ეროვნული პლატფორმის საქმიანობაში. ამასთან მათი გამოცდილება ევროინტეგრაციის საკითხებში შედარებით მწირია.

სამოქალაქო საზოგადოება დიალოგის წარმმართველის როლში - ევროინტეგრაციის კენ მიმართული საჯარო პოლიტიკის ფორმირებაში საზოგადოებრივი სექტორის მონაწილეობის გარეშე პოლიტიკა შესაძლებელია მხოლოდ ცალმხრივი იყოს და ნაკლებად პასუხობდეს საზოგადოების მოთხოვნებს/საჭიროებებს. ამასთან, ეკონომიკური და სოციალური საკითხების განხილვისას აუცილებელია ქვეყანაში მოქმედი სხვადასხვა სუბიექტების მოსაზრებების გაანალიზება, რათა არ მოხდეს მხოლოდ ცალმხრივი შეხედულებებით გადაწყვეტილების მიღება.

სამოქალაქო საზოგადოება მკვლევარის და ლობისტის როლში - სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებს თავიანთი საქმიანობის მიმართულებების შესაბამისად საკმაოდ კვალიფიციური კვლევები გააწიანათ. ხელი-სუფლების მხრიდან ამ კვლევების შესაბამისი მოსაზრებების კვალიფიციური ანალიზი მნიშვნელოვნად შეამცირებდა იმ საფრთხეებს, რაც ნაჩქარევ და გაუაზრებელ პოლიტიკას შეიძლება მოყვეს.

სამოქალაქო საზოგადოება მონიტორის როლში - ევროინტეგრაციის კუთხით ხელისუფლების საქმიანობაზე მეთვალყურეობისთვის სამოქალაქო საზოგადოების ერთ-ერთი

მთავარი ინსტრუმენტი სამოქალაქო მონიტორინგის განახორციელება. სამოქალაქო მონიტორინგი გულისხმობს სოციალური სინამდვილის გარკვეული ფრაგმენტების გეგმაზომიერ, სისტემატურ, გარკვეული სქემით ჩატარებულ კვლევას.

სამოქალაქო საზოგადოება კონსულტანტის როლში - მნიშვნელოვანია სამოქალაქო საზოგადოების კონსულტაციები ხელისუფლების წარმომადგენლებთან სხვადასხვა გამოცდილების გაზიარებისა და ექსპერტიზის თვალსაზრისით.

ევროკომისიის ინიციატივით, 2009 წლის 7 მაისს გამართულ პრალის სამიტზე საფუძველზე ჩაეყარა აღმოსავლეთის პარტნიორობის სამოქალაქო საზოგადოების ფორუმს, რომელიც აერთიანებს ამ ქვეყნების არასამთავრობო ორგანიზაციებს, პროფესიული გაერთიანებების და ბიზნეს ასოციაციების წარმომადგენლებს. ფორუმის საქმიანობის ფარგლებში პარტნიორი ქვეყნების და ევროკავშირის წევრი ქვეყნების სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლები მსჯელობენ იმაზე თუ, რომე-

ლი პოლიტიკის შემუშავება და გატარება არის აქტუალური ინდივიდუალური ქვეყნებისთვის რეალური პროგრესის მისაღწევად. სად არის სუსტი მხარეები და როგორ შეიძლება მათი აღმოფხვრა. პლატფორმა ხელს უწყობს დიალოგს, ქსელების შექმნას და გამოცდილების გაზიარებას (ევროკავშირში ინტეგრაციის ჩათვლით) თვით საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს შორის, საზოგადოებრივ ორგანიზაციებსა და აღმოსავლეთ სამეზობლოს ქვეყნებს ხელისუფლებებს შორის. საქართველოში 2010 წლის 7 ნოემბერს ჩამოყალიბდა აღმოსავლეთის პარტნიორობის სამოქალაქო საზოგადოების ფორუმის საქართველოს ეროვნული პლატფორმა, რომლის ძირითადი ფუნქციები:

- აღმოსავლეთის პარტნიორობის თემატური პლატფორმებისა და სპეციალური ონიციატივებს მიმდინარეობის ხელშეწყობა საქართველოში.

- სამოქალაქო საზოგადოების ფორუმზე საქართველოს სამოქალაქო საზოგადოების ონტერესების წარდგენა და ფორუმის საქმიანობისთვის ხელშეწყობა.

თვა საზოგადოების ფართო ჯგუფებთან პირა-
დულ და მასშტაბურ კავშირებს

საქართველოში ევროკავშირის წარმომადგენლობის მანდატი

საქართველოში ევროკავშირის წარმომადგენლობა 1995 წლიდან თბილისში მოღვაწეობს. მისი მიზანია ევროკავშირის პოლიტიკის წარმოჩენა, ამ პოლიტიკის განმარტება და განხორციელება, ასევე საქართველოში მიმდინარე პოლიტიკური მოვლენების შესახებ ანგარიშების მომზადება და მათი ანალიზი. ევროკავშირის წარმომადგენლობა აწარმოებს მოლაპარაკებებს მისთვის მინიჭებული მანდატის ფარგლებში.

წარმომადგენლობის მანდატი

წარმომადგენლობის ძირითადი საქმიანობა სამ სფეროშია თავმოყრილი: პოლიტიკური ურთიერთობები, ეკონომიკური და სავაჭრო ურთიერთობები, თანამშრომლობა და საგარეო დახმარება.

ბა. ამ ამოცანების შესასრულებლად ევროკავშირის ცდილობს წარმტებული კონტაქტების დამყარებას პარტნიორებთან საქართველოს მთავრობა-სა და სამოქალაქო საზოგადოებაში, ასევე ევროკავშირის წევრ ქვეყნებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან. ევროკავშირის წარმომადგენლობა აკვირდება საქართველოში მიმდინარე პოლიტიკურ, სოციალურ და ეკონომიკურ მოვლენებს და რეგულარულ ანგარიშსა გზავნის სათაო ოფისში. წარმომადგენლობა ცდილობს, უზრუნველყოს შესაბამისობა ევროკავშირის სავაჭრო პოლიტიკას, ჰუმანიტარულ დახმარებას, დემოკრატიის მხარდაჭერას, ადამიანის უფლებების და მედიის, ინსტიტუტური მშენებლობის და სხვა საგარეო პოლიტიკის აქტივობებს შორის. ევროკავშირის, როგორც ერთ—ერთი ძირითადი დონორის, წარმომადგენლობა ჩართულია საგარეო დახმარების დაგეგმვასა და განხორციელებაში.

ევროკავშირის საღამოიკრებლო მისია

ევროკავშირის საღამოიკრებლო მისია საქართველოში შეუიარაღებელი სამოქალაქო საღამოიკრებლო მისიაა. იგი ევროკავშირის მიერ 2008 წლის 15 სექტემბერს დაარსდა.

2008 წლის აგვისტოს კონფლიქტის შემდეგ, ადგილზე სიტუაციის სტაბილიზაციის ხელშეწყობად, ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების მიერ 200-ზე მეტი სამოქალაქო დამკვირვებელი გამოიგზავნა. ისინი საქართველოსა და რუსეთის მიერ ევროკავშირის შუამავლობით ხელშეწყობილ 12 აგვისტოს ექვსპუნქტიან შეთანხმებასა და 2008 წლის 8 სექტემბრის განხორციელების ზომების ხელშეკრულებასთან ყველა მხარის

შესაბამისობაში ყოფნას აკვირდებოდა. "მისიამ საღამოიკრებლო საქმიანობა 2008 წლის 1 ოქტომბერს ე.წ. სამხრეთ ოსეთისა და აფხაზეთის მიმდებარე ტერიტორიებიდან რუსული შეიარაღებული ძალების გაყვანის პროცესზე დაკვირვებით დაიწყო." მას შემდეგ, მისია ახორციელებს 24 საათიან პატრულირებას და განსაკუთრებულ ყურადღებას სამხრეთ ოსეთისა და აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრების მიმდებარე ტერიტორიებს უთმობს. მისიის ძალისხმევა, ძირითადად, ადგილზე არსებულ მდგომარეობაზე დაკვირვებასა და ინციდენტების შესახებ ანგარიშების წარდგენას მოიცავს. ასევე, შესაბამის მიმდებარე მუდმივად ადგილზე ყოფნით მისია ზოგადად უსაფრთხოების მდგომარეობის გაუმჯობესებას უწყობს ხელს.

ევროკავშირის დახმარება საქართველოსთვის

1992 — 2007 წლებში ევროკავშირმა საქართველოს 530.8 მილიონი ევროს ოდენობის დახმარება გაუწია. 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდეგ ევროკავშირმა 2008—2010 წლებისთვის ომის შედეგების შესამსუბუქებლად საქართველოს 500 მლნ ევრო გამოუყო. დამატებითი დაფინანსების დიდი ნაწილი ბოლო კონფლიქტის შედეგად გადაადგილებულ პირთა დახმარებას მოხმარდა; ასევე, 1990—იანი წლების კონფლიქტის შედეგად დაზარალებულებსაც. 2010 წლის აპრილში ევროკავშირმა 2011—2013 წლებში 180 მილიონი ევრო გამოყო დემოკრატიული განვითარების, კანონის უზენაესობის, კარგი მმართველობის, ვაჭრობის და ინვესტიციების, მარგველებელი რეფორმის, რეგიონული განვითარების,

მდგრადი ეკონომიკური და სოციალური განვითარების, სიღარიბის დასაძლევად და კონფლიქტების მშვიდობიანი მოგვარების მხარდასაჭერად.

ევროკავშირი და საქართველო — პოლიტიკური და სამართლებრივი ჩარჩო

ევროკავშირის საქართველოსთან პარტნიორობის და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმება აქვს ხელმოწერილი. ეს შეთანხმება მხარეებს შორის მჭიდრო პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, სოციალურ, ფინანსურ და კულტურულ თანამშრომლობას უზრუნველყოფს. 2006 წლის ნოემბერში მიღებული იქნა ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის სამოქმედო გეგმა საქართველოსთვის. სამეზობლო პოლიტიკის მიზანია ევროკავშირის სტაბილურობის, უსაფრთხოების და კეთილდღეობის გაზიარება მეზობელი ქვეყნებისთვის და მათთვის მჭიდრო პოლიტიკური, უსაფრთხოების სფეროს, ეკონომიკური და კულტურული თანამშრომლობის შეთავაზება. ევროპის სამეზობლო პოლიტიკა საქართველოსთან ევროკავშირის ურთიერთობის ახალი ეტაპია. ამ ურთიერთობას კიდევ უფრო ამაყარებს 2009 წლის მაისში ევროკავშირის მიერ ინიცირებული აღმოსავლეთ პარტნიორობა, რომელიც ქმნის ასოცირების შეთანხმებების და ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებების ხელმოწერის საფუძველს, უფრო მჭიდრო კონტაქტებს ადამიანებს შორის და საქართველოს უფრო მჭიდრო ინტეგრირებას ევროპულ სტრუქტურებში. საქართველოში ევროკავშირის ხელმძღვანელია ფილიპ დიმიტროვი.

საქართველოში მოსახლეობის 83% ევროკავშირში განეწიანების მომხრეა

ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდის ინიციატივით, CRRC საქართველოს მიერ, შედგენილი საერთაშორისო განვითარებისა და თანამშრომლობის მხარდაჭერით ჩატარდა კვლევა, რომლის შედეგად წარმოდგენილ ანგარიშში სამი ეტაპია განხილული: 2009 წელი ანუ აგვისტოს ომის შემდგომი პერიოდი, 2011 წელი და 2013 წელი — საპარლამენტო არჩევნების გზით ხელისუფლების ცვლის შემდგომი პერიოდი. კვლევისას ცალკე გამოკითხა საქართველოს სომეხი და აზერბაიჯანელი მოქალაქეები, რათა ნათელი ყოფილიყო, როგორია საქართველოში მცხოვრები ყველაზე მრავალრიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობების შეხედულებებიც.

კვლევისას გამოიკვეთა — ხვალ რომ რეფერენდუმი ჩატარდეს, მოსახლეობის 83% მხარს დაუჭერდა ევროკავშირში საქართველოს განეწიანებას. განეწიანების ენთუზიაზმი კვლავ ძლიერია, 2009 წლის შემდეგ, არც ევროკავშირის ზოგადი აღქმა შეცვლილა — მოსახლეობის 48%-ს დადებითი წარმოდგენა აქვს ევროკავშირის შესახებ, 42%-ს ნეიტრალური და მხოლოდ 6%-ის დამოკიდებულებაა ამ გაერთიანების მიმართ უარყოფითი. სხვაგვარი ვითარებაა ეთნიკურ უმცირესობებში — ისინი ნაკლებად არიან დარწმუნებულნი, რომ ევროინტეგრაცია საქართველოსთვის სასიკეთო იქნება და, შესაბამისად, უმრავლესობა მხარს არ უჭერს ევროკავშირში საქართველოს გაერთიანებას. მოსახლეობის უმრავლესობამ იცის, რომ ევროკავშირი, მის რიგებში შესვლის მსურველ ქვეყნებს გარკვეულ პირობებს უყენებს. კონკრეტულად, პირობების შესახებ ინფორმაცია ნაკლებად აქვთ, მაგრამ ზოგადად, მოსახლეობის 80%-ზე მეტს მიაჩნია, რომ საქართველო ევროკავშირში შესასვლელად მზად არ არის. გამოკითხული მოსახლეობის 1/3 იმასაც ფიქრობს, რომ არც ევროკავშირის წევრი ქვეყნები იქნებიან მოხარულები, თავის რიგებში საქართველოს თუ იხილავენ. ზოგადი დამოკიდებულება ევროკავშირის მიმართ დადებითია — მოსახლეობის 2/3 მიიჩნევს, რომ ევროკავშირი ევროპაში მშვიდობისა და უსაფრთხოების წყარო, დემოკრატიული გაერთიანებაა, რომელიც მხარს უჭერს დემოკრატიისა და ეკონომიკის განვითარებას არანეგრ სახელმწიფოებში.

კვლევამ აჩვენა, რომ საქართველოში არაერთ მოქალაქეს ჩვენი ქვეყანა უკვე ჰგონია ევროკავშირის წევრი, ბევრმა არ იცის, რამდენი წევრია ამ გაერთიანებაში, არც იმის შესახებ აქვს ინფორმაცია, რომ არსებობს აღმოსავლეთ პარტნიორობის პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც, მიმდინარეობს დიალოგი ევროკავშირსა და სა-

ქართველოს შორის. გაურკვევლობაა ევროკავშირის საღამოიკრებლო მისიასთან დაკავშირებითაც — მოსახლეობის დიდმა ნაწილმა, საერთოდ, არ იცის, რა დანიშნულება აქვს ამ სტრუქტურას. გამოკითხულთა მხოლოდ 29%-მა თქვა, რომ ევროკავშირის საღამოიკრებლო მისია ხელს უწყობს ვითარების დარეგულირებას კონფლიქტურ ზონებში, 24% ფიქრობს, რომ ეს სტრუქტურა საბაზრო ეკონომიკაზე ორიენტირებული რეფორმების განხორციელებას უწყობს ხელს. ამ მხრივ საველად ვითარებაა უმცირესობებში — მხოლოდ 5%-ს აქვს ინფორმაცია ევროკავშირის საღამოიკრებლო მისიის შესახებ. საქართველოს მოსახლეობის უმრავლესობამ იცის, რომ ევროკავშირი ჩვენს ქვეყანას გარკვეული სახის დახმარებას უწევს, მაგრამ რა მიზნით იხარჯება დაფინანსება, წარმოდგენა არ აქვთ.

2013 წელს, ევროკავშირში ასოცირების ხელშეკრულების პარაფირებით, საქართველო — ევროკავშირის ურთიერთობის ახალი ეტაპი დაიწყო. ამ პერიოდში, საქართველოს მოსახლეობის 29%-მა ეს ურთიერთობა დადებითად შეაფასა, 57% მიიჩნევს, რომ ურთიერთობა ნეიტრალურია. ზოგადად, გამოიკვეთა, რომ საქართველოს მოსახლეობა (უმცირესობების გარდა) ევროპისადმი დადებითად უყურებს.

2009-2013 წლებში, ყველაზე დიდი გარდატეხა საქართველოს მოსახლეობის რუსეთისადმი დამოკიდებულებაში მოხდა — მოსახლეობის 69%-ს კი მიაჩნია, რომ ჩვენი ქვეყნის მთავარი პარტნიორი, უმჯობესია, ევროკავშირი იყოს, მაგრამ იზრდება იმ ადამიანთა რაოდენობა, ვისაც სჯერა, რომ ოფიციალურ თბილისს ყველაზე მჭიდრო პოლიტიკური ურთიერთობა რუსეთთან უნდა ჰქონდეს. ამგვარ მოქალაქეთა რიცხვი, 2011-2013 წლებში, 47%-დან 65%-მდე გაიზარდა, უმცირესობებში კი ამ მხრივ ბევრი არაფერი შეცვლილა — საქართველოს არაქართველი მოსახლეობა, რუსეთის ერთ-ერთი (ერთადერთი თუ არა) მთავარი პარტნიორად ყოველთვის მოიაზრებდა. ქართველების მხარე პოზიტიურ დამოკიდებულებას რუსეთის მიმართ სხვა კვლევებიც ადასტურებს: მაგალითად, CRRC-ის მიერ ჩატარებული 2012 წლის კავკასიის ბარომეტრის მიხედვით, იმ ქართველების რაოდენობა, რომლებიც რუსეთს ყველაზე დიდ მტრად მიიჩნევენ, ერთ წელში, 51%-დან 35%-მდე შემცირდა. ეს შედეგი შეიძლება იმით აიხსნას, რომ ამჟამინდელი ხელისუფლება რუსეთთან ურთიერთობის დარეგულირებას ცდილობს და ხელისუფალთა მხრედანაც აღარ ისმის ანტირუსული რიტორიკა, პარალელურად, ქართული პროდუქციისთვის რუსეთის ბაზარი გაიხსნა, ნელ-ნელა, „მივინყებას მიცა“ 2008 წლის აგვისტოს ომის მო-

გონებები... საქართველოს მოსახლეობის 62%-ს მიაჩნია, რომ აუცილებელია, სკოლებში ბავშვებს ინგლისურს ასწავლიდნენ, რადგან სწორედ ამ უცხო ენის ცოდნა დაეხმარება თანამედროვე ადამიანს გარესამყაროსთან ურთიერთობაში, რაც კიდევ ერთხელ მოუთხოვს პროდასავლურ ორიენტაციას. 2009 წლის შემდეგ, დემოკრატიის თვალსაზრისით, ბევრი რამ შეიცვალა და ქართული საზოგადოების პოლიტიკური განათლებაც მცირედ მიუახლოვდა ევროპულს.

კვლევის შედეგად დამტკიცდა: საქართველო ჯერ კიდევ ძალიან შორსაა საერთო ევროპული ღირებულებების სრულად გაზიარებისგან. ჩატარებული კვლევის შედეგებმა აჩვენა, შესაბამის ორგანიზაციებსა თუ სტრუქტურებს, რა მიმართულებით აქვთ სამუშაო — ფაქტია, ევროკავშირისა და ევროინტეგრაციის „სიკეთების“ შესახებ საქართველოს მოსახლეობას სათანადო ინფორმაცია დროულად უნდა მიეწოდოს, რათა „ევროპული სახლის კენ“ მიმავალ რთულ გზაზე სათანადო გამძლეობა და მიზანდასახულობა გამოიჩინონ.

ევროკავშირი საქართველოს დაფინანსებას ზრდის

ევროკავშირი განიხილავს ლობისტების დაქირავებას, რათა წინააღმდეგობა გაუწიოს რუსულ „დეზინფორმაციას“ და მეტი დაფინანსება გაილოს საქართველოსა და მოლდოვასთვის — ამის შესახებ ავტორიტეტული ევროპული გამოცემა „EuObserver“ წერს. სტატიის ავტორის ენდრიუ რიტმენის განცხადებით, ეს საკითხები შეცნობილია ორ დოკუმენტში, რომელსაც ევროკავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრები 10 თებერვალს, ბრიუსელში განიხილავენ.

„ამ საკითხების განხილვა მას შემდეგ დადგა დღის წესრიგში, რაც უკრაინამ რუსეთის ზენოლით უარი თქვა ევროკავშირთან ასოცირებისა და თავისუფალი სავაჭრო შეთანხმების ხელმოწერაზე თქვა უარი გასულ წელს ლიტვაში და ეჭვქვეშ დააყენა ევროკავშირის პოლიტიკის სიცოცხლისუნარიანობა ეგრეთ წოდებულ აღმოსავლეთ პარტნიორობის რეგიონში“, — აღნიშნავს ენდრიუ რიტმენი.

ამასთან, როგორც სტატიაში ნათქვამი, ერთ-ერთი დოკუმენტი, სახელწოდებით „ვილინუსის შემდგომ 20 მოსაზრება აღმოსავლეთ პარტნიორობაზე“ შედგენილია მოაზრება და მას ხელი მოაწერა ევროკავშირის 12-მა ქვეყანამ, მათ შორის გერმანიამ, პოლონეთმა და დიდმა ბრიტანეთმა.

„უკრაინაზე რუსეთის მიერ დაწესებული სავაჭრო ბლოკადის შემდეგ, დოკუმენტი გაფრთხილება, რომ ევროკავშირმა უნდა გააძლიეროს მზადყოფნა დანიშნული ქვეყნების წინააღმდეგ მიმართულ მოსალოდნელ სამინაო და საგარეო საფრთხეებს, როგორიცაა სავაჭრო ემბარგო, შრომითი მიგრანტების წინააღმდეგ შეზღუდვები და მოუგვარებელ კონფლიქტებში გაზრდილი დაძაბულობა“, — ნათქვამია რიტმენის სტატიაში.

როგორც სტატიაშია ნათქვამი მეორე დოკუმენტი პოლონეთმა მოაზრება და ის ევროკავშირის ბიუჯეტს ეხება. „დოკუმენტში ნათქვამია, რომ ევროკავშირმა უნდა გაზარდოს საქართველოსა და მოლდოვას დაფინანსება და ევროკავშირმა დამატებითი დახმარება უნდა გაილოს სოფლის მეურნეობის განვითარებაზე. ამასთან, აღნიშნულია, რომ ევროკავშირმა რეპროცესულ სახელმწიფოებში თანხები უნდა მიმართოს სამოქალაქო საზოგადოებაზე, სტუდენტებსა და უმცირესობებზე“, — აღნიშნავს რიტმენი.

ამასთან, როგორც სტატიის ავტორი აღნიშნავს — „არსებობს შიში უკრაინაში ესკალაციის თაობაზე. ეს კი მიგრაციის თაობაზე შეკითხვებს ბადებს — ადამიანებზე, რომელთაც შესაძლოა ევროკავშირში ჩასვლისა და თავშესაფრის მიღების სურვილი გაუჩნდეთ. როგორც პასუხისმგებელი მეზობელი, ჩვენ უნდა მოვემზადოთ ასეთი შესაძლებლობისთვის“, — წერს ენდრიუ რიტმენი.

Non-Profit Human Rights NGO Young Barristers არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი „ახალგაზრდა ადვოკატები“

ახალგაზრდა ადვოკატები
YOUNG BARRISTERS

მისამართი: თბილისი, საბურთალო, ვაზისუბნის ქუჩა №7;

E-mail: pryoungbarristers@yahoo.com, pryoungbarristers@gmail.com; Tel: 551 081803, 2 374509, 2374503; www.barristers.ge; www.facebook.com/ახალგაზრდა ადვოკატები

ორგანიზაციის სადამფუძნებლო საბჭო: არჩილ კაკიკაძეშვილი, მარიკა არევაძე, თინათინ ნიბლოშვილი

ორგანიზაციის გუნდი: ჯგბა სირაბიძე, ნინი ისაკაძე, ანი კიკნაძე, მარიამ ნეფარიძე, ლევან ბერაძე, ემილ კურბანოვი, სოფო გოგნაძე, ანა ბარათაშვილი, ირაკლი ლეკიშვილი, ანა რაიბული, ნინი ჯგაჯანიძე, გიგა ასანიშვილი, რობი გეთიაშვილი

სოფიო აზარიაშვილი - საზოგადოებასთან ურთიერთობის მენეჯერი; სოფიო კვალაშვილი - ოფის-მენეჯერი; გულუ არევაძე - ფინანსური მენეჯერი